

Formaðurin í Málnevndini:

Rætt at brúka útlendsk orð í føroyskum máli

Málið er livandi, og tað er rætt at brúka fremmand orð, um vit megna at lata tey í føroyskan ham. Men vit eiga at ansa eftir, at tað gongur hóvliga fyri seg, sigur Jóhan Hendrik Winther Poulsen, formaður í Føroysku málnevndini

EDVARD JOENSEN

Tað er sjálvandi rætt at brúka fremmand orð, um vit fáa latið tey í føroyskan ham. Men vit eiga at ansa eftir, at vit ikki yvirgeva okkum til fremmand mál, sigur formaðurin í Føroysku málnevndini, Jóhan Hendrik Winther Poulsen.

Hann sigur, at tað slepst ikki undan, at fremmand orð koma í málið. Soleiðis hevur tað altíð verið, og fer at verða. Vit eiga at nýta tey, men við skili, sigur hann.

Tað kemur so nógv nýtt uttaneftir, at vit eiga at vera á varðhaldi alla tíðina, um hesi nýggju orð og nøvn ikki skulu taka yvir, heldur Jóhan Hendrik Winther Poulsen.

»Tak nú væntaðu oljuvinnuna. Har eru nógv tól, sum øll hava navn. Vit eiga at royna at finna tey vanligastu orðini og so seta navn á tað, sum sæst, fyrst.«

Málið livir, sigur Jóhan Hendrik Winther Poulsen. Og vit eiga at vera vakni og taka tað besta, sum inn kemur burtúr, og nýta tað sum gott føroyskt mál.

Málfundur á Trøðni

Slík evni sum hetta, fara ivaleyst at vera uppi á fundinum, sum norðurlendskir málmenntafrøðingar fara at hava á Føroyamálsdeildini á Fróðskaparsetrinum í dag.

Fundirnir byrjaðu seinnapartin í gjár. Tá hevði Málráð Norðurlanda fund. Í hesum ráði situr eitt umboð úr hvørjum landi, sum við eru.

Ella kanska rættari: fyri hvørt málið. Tí í Norðanlondum eru fleiri mál enn lond. Finnar tosa til dømis bæði finskt og svenskt, og samar eru í teimum trimum stóru Norðanlondunum.

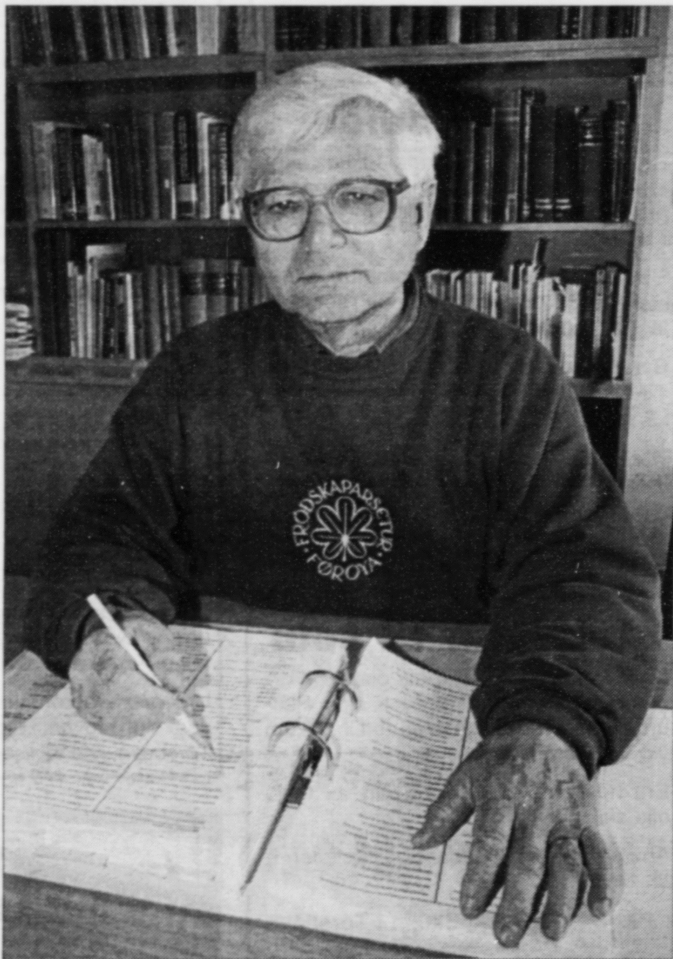
Í dag verður so tann árligi norðurlendski málnevndarfundurinn settur.

Hesin fundur verður hildin á hvørjum heysti, og í ár er Føroyska málnevndin vertur fyri fundinum, sum hildin verður á Føroyamálsdeildini á Fróðskaparsetrinum.

Fundurin, sum byrjar klokkan níggju í morgun, heldur á út á seinnapartin. Einir 40 gestir eru komnir uttaneftir. Umframt verða so føroyskir lutakarar.

Viðkomandi evni

Hesir málnevndarfundirnir, sum hildnir verða, viðgera

Málið er livandi, og vit eiga at vera vakni og fáa tað besta burtúr, sigur Jóhan Hendrik Winther Poulsen, formaður í Føroysku málnevndini (Mynd: Á. Haraldsen)

ávis evni. Í ár eru evnini tvey. Mál og miðlar og Mál og kyn. Tvey rættliga viðkomandi evni.

Dagurin í dag er settur av til evnið Mál og miðlar.

Her verður ikki burtur av hugsað um fjølmiðlar. Men eisini aðrar miðlar, har mál-ið verður brúkt.

Í morgin verður evnið Mál og kyn.

Málnevndarfundurinn verður hildin við fyrilestrum. Fleiri útlendingar fara, sum vera man, at halda fyrilestrar. Eisini fara tvey umboð úr Føroyum at røða á fundinum. Bæði fara tey at tosa um evnið Mál og kyn, og verða fyrilestrar teirra í

morgin fyrrapart.

Jeffrei Henriksen fer at halda fyrilestur, sum hann nevnr: »Maður ella menniskja og annað.«

Hann sigur, at tað er vorðið so vanligt at halda, at ein maður er tað sama, sum mál okkara nevnr kallur.

Men tað er ikki rætt, sigur hann. Ein maður er menniskja. Og ein kvinna, sum vald er í lögtingið, er lögtingsmaður. Og eitt felag hevur ein formann, sigur Jeffrei Henriksen. Líka mikið, um tað er kallur ella kona.

Jeffrei Henriksen sigur, at føroyska pressan eigur at gera meira við málið. Tað

er ikki óvanligt, at orðingar sum: »...kokkurin er góð.« koma fyri. Og tað ber ikki til.

Ein kvinna kann saktans duga heilt væl at gera mat. Men kokkur er kallkynsorð, og tí eigur altíð at verða sagt, at kokkurin er góður. Um hann er maður ella kona.

Vit hava eitt aldagamalt mál, sum vit hava arvað, sigur Jeffrei Henriksen. Og vit kunnu av tí læra, at maður er menniskja. Í Kongsbókini stendur til dømis, at »...um eitthvørt hendir, skal hvør maður, kallur ella kona.« gera so ella so.

Hin, sum fer at umboða

Føroyar sum fyrilestrahaldari, er Kirsten Brix.

Hon hevur ikki hug at siga, hvat hon fer at tosa um. Annað enn, at yvirskrift hennara, sum verður á donskum, er: »Moders mál og faders tale.«

Men hon sigur tó so mikið, at hon væntar, at fyrilestrar hennara og Jeffrei fara at standa í andsøgn hvør til annan.

Føroyskt í tøkni

Fyrri dagurin, málnevndarfundurinn verður, verður evnið Mál og miðlar viðgjørt.

Jóhan Hendrik Winther Poulsen sigur, at tað er ymskt, sum verður roknað sum miðlar. Eitt nú teldur, myndatöl og skelti.

Jóhan Hendrik Winther Poulsen sigur, at eitt, hann kundi hugsað sær at gjørt eitt sindur við, er hesar nýggju mynttelefonirnar.

Har er ein rútur í, sum sigur, hvussu fjarast skal fram, tá telefonin verður nýtt. Men tað er á donskum.

Hann hevur spurt menn, sum hava skil á slíkum, um ikki ber til at gera tað á føroyskum. Tað ber væl til, siga teir.

»So eg haldi, at almenna telefonverkið átti at syrgt fyri, at hesar vegleiðingar gjørdust føroyskar,« sigur Jóhan Hendrik Winther Poulsen.

Eitt annað eru ferðaseðlarnir hjá Strandferðsluni.

Har vórðu keyptar finar maskinur at halda skil á hesum. Men málið, sum stendur á ferðaseðlinum, ferðafólkið fær, er ikki føroyskt. Har eru rætt og slætt ikki føroyskir bókstavar í.

Týðilg meiningina

Eitt, sum Jóhan Hendrik Winther Poulsen, vísir á, eru teir donsku undirtekstirnir í Sjónvarpinum.

Hann heldur, at sjálvsagt átti at verið, at har tekstað verður, er hetta á føroyskum.

Tað hevur ofta verið kastað føroyskum týðarum fyri, at teir gera málið so stívt og ófátaligt. Og ikki hevur tað altíð verið líka lætt at lisið, sum tekstað hevur verið á føroyskum í Sjónvarpinum.

»Tað er lagt í okkum, at føroyskt mál er tungt. Hetta er ikki rætt. Men vit eiga, um okkurt sovrðið er, at bróta tað niður og byggja upp aftur av nýggjum,« sig-

ur Jóhan Hendrik Winther Poulsen.

Hann er ikki bangin fyri, at málið av teirri orsök nýtist verða stívt og stívt.

»Tað er ikki neyðugt at týða eftir orðabók. Tað er meiningin, sum skal týðast,« sigur Jóhan Hendrik Winther Poulsen.

Hann vísir á, at tá umsett verður, eigur at verða gingið eftir at fáa meiningina í tí, sum yrkt ella skrivað er.

Tað er ikki neyðugt at sita og týða orð fyri orð.

Her vísir Jóhan Hendrik Winther Poulsen til týðing Robert Joensens av sanginum hjá Grundtvig »Nu falmer skoven...« Í føroyskari umyrking eitur hann: »Nú hvítina tindar.«

Og soleiðis skal tað vera. Danin kennir skógin, og føroyingurin fjøllini. Men meiningin er júst tann sama kortini. Ein takkarkvøða til Harrans fyri tað, sum árið gav, nú heystið er komið.

Jóhan Hendrik Winther Poulsen er ikki í iva um, at tað ber væl til at fáa gott, føroyskt mál sett til ein amerikansk film.

Tað er at finna meiningina í søguni og so brúka gott, føroyskt mál at lýsa søguna við. Vendingar, sum føroyingurin skilur og kann identifiserast seg við.

Annað enn fundir

Tað er greitt, at tá so nógv fólk koma á vitjan, verður annað at fara til enn bara fundir.

Sjálv fundarskráin er so tøtt kortini, at ikki verða stundir til so nógv í dag og fyrrapartin í morgin.

Men ætlanin er, sigur Jóhan Hendrik Winther Poulsen, at fara útferð við fremmandu gestunum, seinnapartin leygardagin.

Viðrar, verður farið Eystur undir land. Tað er tað, sum í dag verður nevnt at fara undir Vestmannabjörgini.

Men verður veðrið ikki til vildar, ber altíð til at fara aðrastaðni. Til dømis til Saksunnar.